

PER aprovar

Llengua catalana i literatura
4 ESO Solucionari

Unitat 1 La notícia científica

Comprensió lectora

Pàgina 4

1 c

2 El títol és «Nous resultats de l'estudi dels sepulcres de Santes Creus». Sí que hi ha subtítol general: les sis primeres línies, just a sota del títol i en negreta.

3 «Pere el Gran hauria patit tuberculosi» i «Les restes de maquillatge de Blanca d'Anjou».

4 Entradeta: des de «L'any 2010, quan es complien 850 anys de la fundació del monestir de Santes Creus» fins a «de Roger de Llúria fossin de l'almirall».

Cos: des de «Segons l'anàlisi del panteó reial de Santes Creus» fins a «les despulles de la reina van ser exposades.»

5 a El Museu d'Història de Catalunya.

b El 2010.

c El 850è aniversari de la fundació del monestir de Santes Creus.

d La construcció de les tombes, els rituals funeraris i l'aixovar, la vida, les malalties i la mort de Pere II, Blanca d'Anjou i Roger de Llúria.

6 Perquè no es poden estudiar a fons si no és mitjançant la participació d'experts en matèries diverses com ara: arqueòlegs, biòlegs, geòlegs, químics, etc.

7 Prové de la ginesta.

Pàgina 5

8 Per les calcificacions que s'han identificat en els pulmons, indicatives d'una malaltia inflamatòria i infecciosa com la tuberculosi.

9 Era la muller del rei Jaume II de Catalunya-Aragó.

10 Jaume II de Catalunya-Aragó.

11 Pere el Gran.

12 Per la disposició del cos i la presència d'àcid carmínic a la galta, que indica que li van aplicar maquillatge.

13 Roger de Llúria.

14 La crònica de Bernat de Desclot. Les altres tres són la crònica de Jaume I (o *Llibre dels feits*), la crònica de Ramon Muntaner i la crònica de Pere el Cerimoniós.

15 Per remarcar el caràcter piadós del rei.

16 a Capa de les tres que envolten l'encèfal i la medul·la espinal.

b Malaltia infecciosa, contagiosa i inoculable, causada pel bacil de Koch, que produeix una lesió inflamatòria, productiva i exsudativa, amb tendència a la necrosi caseosa.

c Teixit fet amb lligat de sarja i amb diferents materials.

d Invertebrat cnidari marí, amb un esquelet calcari roig i arborescent, que pot viure isolat o formar part d'una colònia.

e Església o edifici que conté tombes de personatges il·lustres o dels sobirans d'un país.

- 17** Que estava embarassada, ja que el corall era considerat un protector de les dones que donaven a llum (la reina Blanca morí en el desè part). Els objectes als quals s'atribueixen supersticiosament virtuts preservadores s'anomenen *amulets*.
- 18** Perquè se centra en un rei català de l'edat mitjana, que és un període mitificat per aquells escriptors.
- 19** Poblet, Santes Creus i Vallbona de les Monges

Gramàtica

Pàgina 6

- 1 a** El blau és el meu color preferit.
subj. pred.
- b** El marit de l'Elisenda és guapíssim.
subj. pred.
- c** El germà de la Júlia sempre fa tard.
subj. pred.
- d** Cap dels dos no té gana.
subj. pred.
- e** El meu pare és taxista.
subj. pred.
- f** (Nosaltres) Anirem de viatge als Estats Units.
subj. elidit pred.
- g** En Jaume i en Biel són carn i ungla.
subj. pred.
- h** Estan cansats tots dos.
pred. subj.
- 2 a** **Aquelles** tropes enemigues: Demonstratiu.
- b** **Deu** homes experts: Numeral (cardinal).
- c** **Quin** bàndol?: Interrogatiu.
- d** **Les seves** armes: Article + possessiu.
- e** **Algunes** emboscades imprevisibles: Indefinit.
- f** **El dotzè** rei: Article + numeral (ordinal).
- g** **Força** homes ferits: Quantitatiu.
- h** **Un** soldat desconegut: Indefinit.

3 a La germana d'en Bernat

det N CN

b El dinar d'avui

det N CN

c El llibre que llegeixo

det N CN

d Aquest bolígraf vermell

det N CN

e Una vintena d'atletes

det N CN

f El poble on viu

det N CN

g Quines noies joves i llestes

det N CN

h Cap dels tres-cents soldats

det prep+det (det) CN N

Pàgina 7

4 a vencedor; **b** nord-americanes; **c** ràpid; **d** celeste; **e** assenyat; **f** governamental; **g** cridanera; **h** famós; **i** falsa; **j** empordanesos

5 a impersonal; **b** impersonal; **c** personal; **d** impersonal; **e** personal; **f** personal; **g** personal; **h** personal; **i** impersonal

6 Resposta oberta.

7 a 4; **b** 1; **c** 3; **d** 2

8 a Ajuda (transitiu); **b** telefonaré (intransitiu); **c** agafa (transitiu); **d** dorm (intransitiu); **e** Ha sortit (intransitiu); **f** porta (transitiu); **g** Bereno (intransitiu); **h** esperar (transitiu); **i** Parla (intransitiu); **j** Es mirava (intransitiu)

Lèxic

Pàgina 8

1	registre culte	registre estàndard	registre col·loquial
	enutjat	enfadat	emprenyat
	temor	por	cangueli
	col·lisió	xoc	trompada
	indigent	pobre	pelat
	foll	boig	sonat
	poruc	covard	cagat
	magre	prim	xuclat
	minyó	noi	xaval
	esguardar	mirar	clissar

- 2** Són una sàtira d'una manera de parlar i d'escriure el català encarcerada i antiquada, en contrast amb el català popular i viu que l'autor (Joan Sales) defensava.
- 3 a** Encara no sap la **data** de l'examen.
b La temperatura **mitjana** anual ha estat de 15 °C.
c Compta fins a deu.
d No l'he vist **enlloc**.
e És un carrer de molt **trànsit**.
f Per a Pitàgores, els **nombres** eren el principi de l'Univers.
g Aquest restaurant té molta **anomenada**.
h Ha **compost** una altra simfonia.

Pàgina 9

- 4 a** Fumar és **perjudicial** per a la salut.
b Dinarem tard: encara hem de **coure** la carn.
c L'**atleta** jamaicà va batre el rècord mundial dels 100 m llisos.
d El jutge va **dictaminar** que eren innocents.
e Va **recitar** el poema sense entrebancar-se.
- 5 a** penya-segat; **b** nit de Nadal; **c** xerrameca; **d** resoldre; **e** aterrar; **f** farmaciola; **g** enquitranar; **h** gaudir; **i** abonyegat; **j** botiga de queviures; **k** embús (o embós); **l** bub-bub; **m** carmanyola; **n** soterrani
- 6 a** Canviar radicalment (una situació política, econòmica, etc).
b Donar una pallissa, donar cops.
c Retenir-se (el parlar, el riure).
d Dir-ne de grosses, dir disbarats molts grans.
e Haver vist situacions de tota mena.
f Esforçar-se molt a fer alguna cosa, fer tot el possible.
- 7 a** 10; **b** 11; **c** 4; **d** 2; **e** 3; **f** 6; **g** 1; **h** 8; **i** 9; **j** 5; **k** 7

Ortografia

Pàgina 10

- 1** – aguts: interval, gelós, desmai, francès, futbol, xandall, radar, també, avui, poliglòt, permís, heroi, correu, hoquei, segon, algun, tiquet
 – plans: rèptil, conclave, psicologia, túnel, llapis, biòleg, fenomen
 – esdrúixols: església, consciència, colònia, lingüística, incòmode, única
- 2 a** Himàlaia; **d** Japó; **e** Líbia; **g** Itàlia; **i** Hèlsinki; **j** Dublín; **k** Àustria; **l** Tòquio; **n** Etiòpia; **o** Lió
- 3 a** elit: Perquè és agut acabat en *t*.
b acne: Perquè es pla acabat en vocal.
c remei: Perquè és agut acabat en diftong.
d atmosfera: Perquè és pla acabat en vocal.
e babau: Perquè és agut acabat en diftong.
f interval: Perquè és agut acabat en *l*.
g iber: Perquè és agut acabat en *r*.
h medul·la: Perquè és pla acabat en vocal.

- i** karate: Perquè és pla acabat en vocal.
- j** osmosi: Perquè és pla acabat en vocal.

Pàgina 11

- 4** Amb son germà lo comte de Cerdanya,
com àliga que a l'àliga acompanya,
davalla Tallaferro de Canigó un matí;
ve amb son fill de caçar en la boscúria,
quan, al sentir-hi mística cantúria,
se n'entra a l'ermitatge devot de Sant Martí.

Lo sant, des del cavall, vestit de malla,
encès d'amor, d'un colp d'espasa talla,
per abrigar a un pobre, son ribetat mantell;
Gentil, l'aligó tendre, sa armadura
contempla, i, amb coratge que no dura,
—Mon pare —diu—, voldria ser cavaller com ell.

- 5 a** jóc; **b** que; **c** pel; **d** ós; **e** què; **f** Déu; **g** joc; **h** os; **i** pèl; **j** meu; **k** deu; **l** mèu

- 6 a** F; **b** V; **c** V; **d** F; **e** V

- 7 a** Suïssa; **c** reduïa; **d** fluïdesa; **e** bilingüe; **g** pingüí; **h** llengües; **j** oïda; **l** conseqüència; **n** aigüera;
p peüc; **q** produïen

Expressió escrita

Pàgina 12

- 1 i 2** Resposta oberta.

Unitat 2. La narració realista

Comprensió lectora

Pàgina 14

- 1 a** És filla d'en Gil Foix i la Caterina, i neboda d'en Francesc. **b** Feia de fuster.
- 2** No li agrada que ho arrisqui tot d'una sola vegada, que ho fii tot a la bona marxa dels afers borsaris. Ella és més prudent que no pas ell: no veu clar que algú es pugui fer ric d'un dia per l'altre.
- 3 a** «La concurrència es confonia en una sola massa de barrets i ombrel·les de tots colors, dominats les grans plaques d'anuncis portàtils que brandejaven entre aquell mar de gent com els estendards d'una manifestació.»
- b** Les manifestacions dels obrers. Mentre la burgesia es consolidava en el poder, els obrers s'organitzaven per defensar els seus drets.
- c** Sí. Perquè el funcionament de la borsa (i en general del capitalisme) té molt a veure amb la publicitat, amb la capacitat de saber vendre, més enllà del valor real d'allò que es posa a la venda (en el cas de la borsa, les accions de les empreses).

Pàgina 15

- 4** Retrata justament la Febre d'Or, nom amb què és conegut a Catalunya el període 1871-1885. Aquesta etapa es caracteritzà per la prosperitat econòmica, el *boom* borsari i l'enriquiment de la burgesia.
- 5** Sí: els tripijocs borsaris, el pes de l'economia especulativa i la cobdícia pel diner fàcil.
- 6** Perquè reflecteix la realitat del període de la Febre d'Or: l'alça borsària, la puixança de la burgesia, l'ambient dels carrers de Barcelona. D'altra banda, Oller utilitza deliberadament alguns castellanismes, cosa que també es pot considerar una forma de realisme, ja que mostra com parlava aleshores la gent.
- 7** Té una intenció moralitzadora. La idea de fons és que allò que porta a la prosperitat no és l'especulació borsària, sinó la feina i l'esforç de cada dia.
- 8** «Si em telegrafien a temps per liquidar-me i posar-me a la baixa, Caterineta, tindrem una fortuna. Ja ho veuràs.»
- «No t'espantis, noia: deixa'm fer. M'he acostumat ja a veure les coses a l'engròs, en gran, a abarcar d'una mirada els grans horitzons del negoci i a despreciar, per insignificants, els detalls. És el secret dels grans homes.»

9 **despreciar**: menysprear; **abarcar**: abraçar

- 10 a** Àpat en què es menja i es beu en abundància.
- b** Cotxe de cavalls, de quatre rodes, amb capota que permetia de cobrir-lo o descobrir-lo a voluntat.
 - c** Espasa de fulla molt estreta que forma part d'alguns vestits de cerimònia.
 - d** Deixondir, fer sortir d'un estat d'ensopiment.
 - e** Brandar; balancejar, bellugar d'una banda a l'altra.
 - f** Mamífer artiodàctil remugant semblant al cérvol, però més petit.
 - g** Que es capté d'una manera orgullosa i altiva.
 - h** Juntament, alhora.
 - i** Posar els pèls de punta (a algú) per efecte del fred, de la febre, de la por, etc.
- 11 a** Caure a la trampa.
- b** Estar ple d'orgull, de satisfacció, etc.
 - c** En gran quantitat.
 - d** L'un davant l'altre, cara a cara.

Gramàtica

Pàgina 16

- 1 a** complement directe; **b** subjecte; **c** subjecte; **d** subjecte; **e** subjecte; **f** complement directe; **g** complement directe; **h** complement directe; **i** complement directe
- 2 a** Perquè l'oració és recíproca.
- b** Perquè el complement directe és un pronom personal tònic.
 - c** Perquè el complement directe és el pronom *ningú*.
 - d** Perquè el complement directe de persona és a l'esquerra.

- 3 a** Els **ho** he pregat.
b N'hi haurà.
c Ja **les** he comprades (o comprat).
d Dóna-li-**ho**.
e La Sílvia **la** va perdre.
f **L'**estimo.
g N'ha collit un.
h No **la** saps.
i La policia **el** va detenir (o La policia va detenir-**lo**).
j L'Andreu **en** va comprar dues.
k Ho va decidir.

Pàgina 17

- 4 a** He telefonat a en Dídac. → **Li** he telefonat.
b Regala-ho a qui vulguis. → Regala-**li**-ho.
c Canta una cançó a les nenes. → Canta'**ls** una cançó.
d L'Hèctor ha ofert casa seva al seu millor amic. → L'Hèctor **li** ha ofert casa seva.
e Ha revelat el secret a tres o quatre persones. → **Els** ha revelat el secret.
- 5 a Els el** va dedicar.
b Porta-**li-ho**.
c Torna-**la-hi**.
d El director de l'escola **la hi** ha lliurat.
e Demana-**li'n**.
f L'hi ha ensenyat.
- 6 a** Ho he aconseguit gràcies al teu ajut. → CC de conseqüència
b Es va tallar el dit amb un vidre. → CC d'instrument
c Quan hagi acabat els deures, soparem. → CC de temps
d A collibè, portava la nena. → CC de manera
e Van trobar rovellons per donar i per vendre. → CC de quantitat
f Prop de casa hi ha un forn de pa. → CC de lloc
g En Pere va anar al concert amb la Bruna → CC de companyia
- 7 a L'hi** vaig veure passar.
b En tornaran a dos quarts de sis.
c El pare **hi** treballa.
d Jo m'**hi** quedo.
e En vinc.
- 8 a** F; **b** F; **c** V; **d** F; **e** F; **f** F

Lèxic

Pàgina 18

1 **a** 4; **b** 6; **c** 7; **d** 8; **e** 3; **f** 10; **g** 12; **h** 11; **i** 2; **j** 5; **k** 1; **l** 9

2

nom llatí	significat	nom català
<i>die dominicus</i>	dia del Senyor	diumenge
die Lunae	dia de la Lluna	dilluns
die Martis	dia de Mart	dimarts
die Mercuri	dia de Mercuri	dimecres
die Iovis	dia de Júpiter	dijous
die Veneris	dia de Venus	divendres
die sabbati	dia del sàbat	dissabte

3 **a amfi-** ambdós, de dues maneres

b demo-: poble

c eco-: casa, medi

d orto-: dret, recte

e -fòbia: aversió

f geo-: terra

g arqueo-: antic, primitiu

h antropo-: home, ésser humà

i -cràcia: força, poder

j -arquia: guia, cap

k -àlgia: dolor

l bio-: vida

Pàgina 19

4 **a** La part més alta i fortificada d'una ciutat grega.

b Ciutat principal d'una contrada, d'un estat.

c Cementiri, especialment d'època prehistòrica, antiga o medieval.

d Conjunt de metròpolis que formen una enorme aglomeració urbana.

5 **a** vox populi; **b** mea culpa; **c** ipso facto; **d** in albis; **e** sine die; **f** sine qua non

6 **a** La sort ha estat llançada. Juli Cèsar.

b Penso i, per tant, existeixo. René Descartes.

c Ai dels vençuts! Brenne (cap dels gals que prengué Roma).

d Aprofita el temps. Horaci.

7 **a** Jordi, Georgina (i Jordina); **b** Pau, Paula; **c** Claudi, Clàudia; **d** Cèsar; **e** Marc; **f** Andreu, Andrea;

g Martí, Martina; **h** Patrici, Patrícia; **i** Ireneu, Irene; **j** Benet, Beneta

8 **a** ambivalent: ambdós; **b** bel·ligerant: guerra; **c** equidistant: igual; **d** oculista: ull; **e** retrovisor: endarrere; **f** omnipotent: tot; **g** circumval·lació: al voltant; **h** primogènit: primer

Ortografia

Pàgina 20

- 1** **a** xerraire; **b** canta; **c** vendre; **d** jugo; **e** estiu; **f** cactus; **g** dentista; **h** trineus; **i** pugui; **j** feliç; **k** tusses
- 2** **a** rancor; **b** turista; **c** càmera; **d** poble; **e** teatre; **f** periodista; **g** torre; **h** sergent; **i** frase; **j** bisbe; **k** avaria; **l** febre; **m** acròbata; **n** electricista; **o** dejú; **p** punxegut
- 3** **a** corro; **b** cacau; **c** dotzena; **d** sortim; **e** ferro; **f** fumera; **g** bucal; **h** parlo; **i** suportar; **j** muntanya; **k** escorcoll; **l** Hongria; **m** rètol; **n** tramuntana; **o** bufetada; **p** rossinyol
- 4** **a** dolços; **b** paraigües; **c** pastissos; **d** llengües; **e** platges; **f** avisos; **g** galimaties; **h** globus; **i** xoriços; **j** gustos; **k** atlas; **l** adreces

Pàgina 21

- 5** Quan vam veure que li faltaven dits, ens vam quedar glaçats. Ens hauríem posat a adorar-la, però no volíem semblar estúpids. Al cap i a la fi, tots n'èrem, d'alpinistes. La noia duia la marca dels més atrevits, la que només s'aconsegueix als cims més alts. Quan algú, indiscret, li preguntava sobre les mans, forçava una mitja rialla i sacsejava el cap. Vam sobreentendre que també se li havien congelat els llavis. No descartàvem que els hi hagués tallat algú en un pis miserable amb un ganivet. Era una dona callada. Al començament calia entendre-s'hi en francès o en anglès. El seu caràcter contrastava amb l'ambient xerraire del refugi. Res a veure amb els muntanyencs que es posaven més medalles del compte. La majoria exagerava els perills, la rapidesa de les escomeses o el nombre d'ascensions. Jo he fet l'Aneto en tres hores, jo la punta Walker en set. No fallava: si en veies un de discret, calia estar a l'aguait. Podia ser el millor.
- 6** **a** vine, vingui, vinguem, veniu, vinguin; **b** cullo, culls, cull, collim, colliu, cullen; **c** vulgui, vulguis, vulgui, vulguem, vulgueu, vulguin; **d** trauria, trauries, trauria, trauríem, trauríeu, traurien
- 7** **a** nespra; **b** botifarra; **c** efeminat; **d** treball; **e** ràfega; **f** malenconia (o melangia); **g** adolescència; **h** tonyina; **i** cartolina; **j** avorrir

Expressió escrita

Pàgina 22

- 2** Resposta oberta. A tall d'exemple: Pla fa una defensa brillant del realisme literari (ell fou un escriptor realista) i valora negativament el romanticisme. Ara bé, cal tenir en compte que el romanticisme fou un moviment que reivindicava la creativitat (cosa no necessàriament negativa) i que tingué com a seguidors grans escriptors, com per exemple, Jacint Verdaguer.
- 3** Respostes obertes.

Unitat 3. El text humorístic

Comprensió lectora

Pàgina 24

- 1** **a** Critica la poca imparcialitat de la premsa.
b *Orsai o fora de joc.*
- 2** **a** La rivalitat aferrissada entre el Barça i l'Espanyol.
b Sí, perquè recorre a l'exageració (els jugadors separats per un guàrdia civil) per tal de produir un efecte grotesc.

Gramàtica

Pàgina 25

- 3 a** Perquè disposava de prou diners per no mirar-s'hi gaire i perquè devia ser conscient del talent del fill.
- b** La broma es basa en un joc de paraules que permet a Rusiñol d'interpretar la «firma reconeguda» com si es tractés d'un «pintor reconegut», una interpretació del tot diferent al sentit que li dona el caixer, que vol saber si és client del banc.
- c** Fa servir l'exageració.
- 4 a** Caricaturitza la burgesia, i, més concretament, la petita burgesia.
- b** Rusiñol fa un paral·lelisme entre el temps gris d'aquella tarda i la tristor i grisor de la vida del senyor Ramon, dedicada exclusivament a fer rutil·lar la botiga. Com que l'Estevet ha de ser un digne successor del pare, el seu naixement –com l'avenir– és gris i trist, tal com li correspon.
- c** *La Puntual*. Sí, té la funció de remarcar la migradesa de la petita burgesia, per a la qual la puntualitat, el sotmetiment o complir amb el client, són els màxims valors.
- d** El senyor Ramon es debat entre el deure de fer costat a la dona en el moment de donar a llum i el d'atendre el negoci; reflexiona i conclou que desatendre la botiga –el «pervindre» del fill– seria faltar als dos deures alhora, el de pare i el de qui vetlla pel benestar i l'avenir de la família.
- e** Segons el retrat que en fa en *L'auca del senyor Esteve*, l'ambició de la petita burgesia no va més enllà de vetllar pel negoci i el viure ordenat, gris i rutinari del dia a dia. L'artista ridiculitza amb tendresa la petita burgesia catalana: no té volada i només té un al·licient a la vida: fer calaix.
- 5** *giro*: en català, *gir*; la paraula *giro*, en aquest context, vol dir 'moviment de cabals'; «dar el luxe»: permetre's el luxe; «Lo que passava»: el que passava; «com lo altre»: com allò altre; «tenia de venir»: havia de venir; *pervindre*: avenir, esdevenidor; «del millor modo»: de la millor manera
- 6 a** dia; **b** mida equivalent a 8 pams, exactament, 1,555 m; **c** cinta de cotó, seda o llana trenada; **d** bolic de fil debanat
- 7** Vol dir 'tafaneres'.
- 8** Vol dir que, sovint, la veritat pot resultar decebedora: és millor no furgar per voler-la saber.
- 9** Resposta oberta.

Gramàtica

Pàgina 26

- 1 a** S'ha acostumat a caminar una estona cada dia. → S'**hi** ha acostumat.
- b** S'interessa per la botànica. → S'**hi** interessa.
- c** Es riu del mort i de qui el vetlla. → Se'**n** riu.
- d** Va atrevir-se a dir-ho. → S'**hi** va atrevir.
- e** M'avergonyeixo del teu comportament. → Me **n'** avergonyeixo.
- f** S'assabenta de tot. → Se **n'** assabenta.
- g** La Maria confia en ell. → La Maria **hi** confia.
- h** Només s'apiada dels altres si s'humilien davant d'ell. → Només **se n'** apiada si s'humilien davant d'ell.
- 2 a** 4; **b** 3; **c** 1; **d** 2
- 3** Resposta oberta.

- 4 a** Es nega **a** declarar.
b Pensa **en** ella.
c Recordat **de** telefonar-li.
d Està acostumat que li facin tot.
e Va optar **per** no dir res.
f Està avesat **a** sopar d'hora.
g Compto **amb** tu.
h Es queixa que no el vas avisar.
i No contribueix **a** fer que les coses millorin.
j No es digna que l'interroguin.

Pàgina 27

- 5 a** La Dora s'ha tornat vermella. → La Dora s'**hi** ha tornat.
b Aquell noi es diu Julià. → Aquell noi se'**n** diu.
c Es considera afortunada. → S'**hi** considera.
d El van tractar de lladre. → L'**hi** van tractar.
e Porta la camisa tacada. → **Hi** porta la camisa.
f En Xavier es va quedar bocabadat. → En Xavier s'**hi** va quedar.
g La Irene s'ha fet molt gran. → La Irene se **n**'ha fet.
- 6 a** predicatiu; **b** CC de manera; **c** predicatiu; **d** predicatiu; **e** CC de manera; **f** predicatiu; **g** predicatiu; **h** predicatiu; **i** CC de manera
- 7 a** El poble d'en Josep Maria **ho** és (molt).
b Que **ho** està?
c Aquell **l'**és.
d **L'**és?
e En Jaume **l'**és.
f La Núria **ho** és.
g **Ho** sembla.
h En Pere **ho** està.
i El pastís **ho** és.
j D'aquí a un mes **ho** serà.
k **El** sembla.

- 8 a** V; **b** V; **c** V; **d** F; **e** V

Lèxic

Pàgina 28

- 1** anglicismes: *handicap, freelance, jazz, swing, zoom, playboy*
castellanismes: *armadillo, entregar, tabasco*
gal·licismes: *brûlée, collage, fondue, mousse, boutique, cliché*
italianismes: *bravo, adagio, carpaccio, grappa*
- 2 a** Composició vocal breu, típica dels països germànics, de text estròfic, amb acompanyament musical o sense.
b Producció artística en què predomina l'efecte previsible, la decoració pretensiosa, el sentimentalisme i la comercialitat.
c Motiu recurrent d'una obra, especialment en literatura i música.
d Llengua germànica parlada per diverses comunitats jueves d'arreu del món.

3 a àrab; **b** hongarès; **c** àrab; **d** francès; **e** castellà; **f** francès; **g** italià; **h** germànic; **i** anglès; **j** occità; **k** anglès; **l** àrab; **m** castellà; **n** hebreu; **o** germànic; **p** italià; **q** occità; **r** àrab; **s** castellà; **t** àrab

4 a beix; **b** xampany; **c** xef; **d** peluix; **e** conserge; **f** bitllet; **g** miratge; **h** baguet; **i** clixé; **j** xampinyó

Pàgina 29

5 a macarró; **b** cafè; **c** mortadel·la; **d** salsitxa; **e** violí; **f** alerta; **g** dissenyar; **h** caneló; **i** balcó; **j** so-brassada

6 a fora-d'hores; **b** en línia; **c** contenidor; **d** fúting; **e** màster; **f** furoner; **g** programari; **h** màrqueting; **i** correu electrònic; **j** bit; **k** tauleta; **l** waterpolo; **m** lífting; **n** làser; **o** esprint; **p** *au-pair*

7 a 2; **b** 10; **c** 8; **d** 1; **e** 7; **f** 9; **g** 3; **h** 11; **i** 12; **j** 6; **k** 5; **l** 4

8 composició: rentaplats, cercatalents, gratacel
derivació: descafeïnat, antiaeri, semidesnatat, nutricionista
manlleu: xip, best-seller, mànager, basquetbol, còmic

Ortografia

Pàgina 30

1 essa sorda: cistella, hostessa, expressió, ceba, cançó, pista, dissoldre, rossa, agressió
essa sonora: amazona, alzina, bellesa, endinsar, episodi, musa, transalpí, cosir, onze, fase, Àsia, adhesió

2 esblaimades: sorda; blav**ses**: sonora; trist**es**: sorda; est**es**: sonora; solit**à**ria: sorda; sol: sorda; esblanqueit: sorda; mes**quí**: sorda; pedros**os**: sonora; gris**enc**s: sonora; cim**s**: sorda; pass**a**: sorda

3 a savies**a**; **b** discussi**ó**; **c** prés**sec**; **d** pans**a**; **e** aferriss**at**; **f** gasel**a**; **g** quars**;** **h** antisocial**;** **i** tesi**;** **j** sabat**a**; **k** bressol**;** **l** curs**a**; **m** para-sol**;** **n** explosi**ó**; **o** anàlisi**;** **p** mossegar**;** **q** contrasenya**;** **r** residu

Pàgina 31

4 a pensar; **b** pinzell; **c** zebra; **d** rosa; **e** ozó; **f** casino; **g** donzella; **h** hisenda; **i** esmorzar; **j** asil; **k** aranzel; **l** senzill; **m** bizantí; **n** polze; **o** enfonsar; **p** oasi

5 a nassos; **b** grisos; **c** vernissos; **d** llisos; **e** russos; **f** arrossos; **g** óssos; **h** cossos; **i** països; **j** interressos; **k** nusos; **l** vasos; **m** trossos; **n** congressos

6 En Gaudí es girà i copsà a la seva retina fotogràfica un jove alt, esvelt, de vestir i capteniment elegants. El coll recte sortia de la camisa, corbata de llacet emmidonada, redingot llarg amb solapa de vellut, una cara allargada com les d'El Greco, que en Rusiñol havia decidit posar de moda, el nas recte i poderós, el front llarg i net. Però eren els ulls els que cridaven l'atenció d'una manera irresistible, uns ulls seriosos, bondadosos i sensibles, sota unes celles molt ben perfilades i rectes. El jove interlocutor va continuar.

—Això que heu dit de la Mediterrània m'ha interessat; precisament la majoria pensa el contrari, que les arts vénen del nord i nosaltres hem d'adaptar les indicacions i els estils que ens envien.

Puntí va fer les presentacions.

—Aquest és el jove arquitecte Antoni Gaudí, de Reus. El senyor Eusebi Güell.

Perquè se sentís còmode, Güell li va dir:

—Així sou vós l'autor de la vitrina dels Comella que van anar a París. Allò ja em va agradar. Ara us deixo amb el vostre escriptori, d'on han de sortir obres importants. Aquí teniu la meva adreça: veniu-me a visitar aviat.

LLUÍS RACIONERO, *Antoni Gaudí: el so de la pedra* (fragment adaptat)

- 7 a** Brussel·les; **b** Elisabet; **c** Marçal; **d** Alicia; **e** Ignasi; **f** Oceania; **g** Suïssa; **h** Suècia; **i** Zàmbia; **j** Guissona; **k** Venèçuela; **l** Cèsar; **m** Bielorrússia; **n** Natzaret; **o** Brussel·les; **p** Alsàcia

Expressió escrita

Pàgina 32

- 1 a** Critica l'elevada desocupació entre el joves, malgrat que tinguin una molt bona formació. La crítica és justificada: el jovent no troba feina. Entre els adults, un alt grau de formació i especialització ajuda a trobar-ne.
- b** Indica la llarga vida dels estudiants que, cada cop més, estudien graus i màsters i, malgrat això, el mercat laboral no els ofereix feina.
- c** Fa servir sobretot l'exageració.
- 2** L'acudit es basa en l'ús de la ironia i el doble sentit. L'amic es desentén de la petició de diners fent veure que el que compta és la petició de secret.
- 3** Resposta oberta.

Unitat 4. El text expositiu-argumentatiu

Comprensió lectora

Pàgina 34

- 1 a** La paraula *cicerone* designa la persona que mostra als forasters les antiguitats, les curiositats, etc., d'una població, d'un edifici, etc.
- b** Una família alemanya, segurament, els Kaufmann.
- c** És una casa de veïns: s'hi lloguen pisos.
- d** Carles Soldevila considera que Gaudí és un arquitecte genial, però que té un gust lamentable.
- e** A l'ermita de Sant Joan, a la part alta del massís de Montserrat.
- f** Era d'estil romànic.
- g** El Llobregat.
- 2** Amb l'argument primordial que el carrer, les botigues i les cares de la gent permeten copsar millor el caràcter distintiu d'una ciutat que no pas els seus museus.

Pàgina 35

- 3** Parsifal era un dels personatges llegendaris de la Taula Rodona de la cort del rei Artús. Aquest cavaller cercava el Greal, el calze que va fer servir Crist en l'Últim Sopar.
- 4 a** Conjunt de les faccions d'una persona; aspecte exterior d'alguna cosa.
- b** Presos d'una dèria, d'una idea fixa que mena o incita persistentment a fer alguna cosa.
- c** Munió de persones, de vehicles, etc., que avancen els uns darrere els altres formant una llarga filera.
- d** Persones allotjades gratuïtament a casa d'altri o en un hostal, una despesa, etc.
- e** Eufemisme per *diable*.
- f** Que fa cantell, que presenta múltiples cantells; rude.
- 5** Resposta oberta. A tall d'exemple:
enutjós: molest, empipador
malenconia: tristesa, fatiga

- 6** Resposta oberta. A tall d'exemple: No, no és prou raonada. Soldevila no ofereix prou arguments contra el modernisme i es limita a parlar d'aquest moviment en un to despectiu.
- 7** Carles Soldevila és un seguidor del noucentisme, moviment que sorgeix com a reacció al modernisme. Liderat per la burgesia, es basa en una actitud cívica que exalta la cultura, l'ordre i el seny.
- 8** El primer paràgraf és argumentatiu, ja que raona per què és preferible anar a Montserrat amb auto, i prova de convèncer-ne el lector. El segon és expositiu perquè s'hi explica l'assentament actual de l'església de Montserrat.
- 9** **a** F; **b** V; **c** V; **d** V; **e** F; **f** V
- 10** Resposta oberta. A tall d'exemple: les botigues són cada vegada més un motiu d'homogeneïtzació, perquè les grans superfícies comercials, iguals en moltes capitals, fan la competència a les botigues locals, que són realment més distintives. Tot plegat porta al tancament d'aquestes botigues característiques.

Gramàtica

Pàgina 36

1 **a** 2; **b** 3; **c** 1; **d** 4

2 **a** 4; **b** 2; **c** 1; **d** 3

- 3** **a** S'hi **està** molt bé, en aquest poblet.
b La porta **és** oberta.
c La Laura **és** a casa els avis.
d Ahir la Clara **estava** molt refredada.
e El pijama **és** al segon calaix.
f Les teulades **són** cobertes de neu.
g En Ramon **és** un noi alegre, però avui **està** trist.
h Ell s'**està** aquí, però ara no hi **és**.

Pàgina 37

- 4** **a** correcta
b **És** a casa, l'Alba? → Indica presència en un lloc.
c La sopa **és** tèbia. → Qualitat transitòria d'un ésser inanimat.
d correcta
e correcta
f correcta
g A les deu **serem** a la platja. → Indica presència en un lloc.
- 5** Entre la gent jove s'estén d'una manera alarmant l'ús d'*estar* en lloc d'*ésser* quan aquest verb va acompanyat d'una determinació de lloc.

Aquests dies hem recollit els següents exemples d'*estar* en lloc d'*ésser*: «Quan vaig arribar ella no **era** a casa». «Digueu-li que **sóc** fora». «Ahir van sortir de Puigcerdà; avui ja deuen **ser** a Vic.» «Ara mateix **eren** al costat meu; no sé pas on deuen haver anat».

- 6 a** Estigues quiet!
b On som?
c Si telefona, digues-li que no hi sóc.
d Sóc a València.
e Són bons aquests canelons?
f La porta és oberta?

7 Resposta oberta.

Lèxic

Pàgina 38

1 Resposta oberta. A tall d'exemple:

M'**agrada**, d'atzar, de **vagar** per les muralles
Del temps **passat**, i a l'acost de la **nit**,
Sota un llorer i al peu de la font tosca,
De **recordar**, cellut, setge i batalles.

De matí em plau, amb fèrries tenalles
I claus de tub, **buscar** la peça llosca
A l'embragat, o al coixinet que embosca
L'eix, i engegar per l'asfalt sense **obstacles**.

I **pujar** colls, seguir per valls **ombrívols**,
Vèncer, **veloç**, els guals. Oh món **nou**!
Em plau, també, l'ombra **dolça** d'un tell,

L'antic museu, les madones **desdibuixades**,
I el pintar extrem d'avui! **Ingenu capritx**:
M'**apassiona** el nou i em **captiva** el vell.

- 2 a** noces, boda; **b** poca-solta, beneit; **c** desgraciat, infeliç; **d** alegria, gaubança; **e** neguit, agitació;
f monjo, religiós; **g** opinió, parer; **h** rebombori, guirigall; **i** mansuet, manyac; **j** estricte, rigorós

Pàgina 39

3 a 7; **b** 3; **c** 6; **d** 5; **e** 2; **f** 8; **g** 1; **h** 4

4 a 6; **b** 8; **c** 1; **d** 7; **e** 2; **f** 3; **g** 5; **h** 4

5 a 3; **b** 7; **c** 8; **d** 2; **e** 1; **f** 4; **g** 6; **h** 5

6 a golf; **b** regle; **c** ball; **d** ostatge; **e** regla; **f** golf; **g** vall; **h** hostatge

Ortografia

Pàgina 40

1 a 4; **b** 3; **c** 5; **d** 1; **e** 2

2 a juvenil; **b** girafa; **c** targeta; **d** joguina; **e** àngel; **f** subjecte; **g** gerani; **h** aborigen; **i** agenda; **j** objectiu; **k** pluja; **l** jeroglífic; **m** mitjà; **n** original; **o** injecció; **p** jeia; **q** albergínia; **r** projecte; **s** jaqueta;
t fetge

3 a gel; **b** jaqueta; **c** jeure; **d** girar; **e** joc; **f** gespa; **g** rajolí; **h** gent; **i** roja; **j** truja; **k** jorn; **l** gerro

4 a platges; **b** taronja; **c** granges; **d** roja; **e** monges; **f** llotja; **g** barreja; **h** corretges; **i** mitges

5 a coixí; **b** garbuix; **c** xarop; **d** bruixa; **e** mateix; **f** angoixa; **g** xarxa; **h** dibuix; **i** ximple; **j** clenxa; **k** reixa; **l** punxa; **m** carxofa; **n** eixerit; **o** metxa; **p** panxa

6 a boig → embogir; **b** despatx → despatxar; **c** desig → desitjar; **d** passeig → passejar; **e** empatx → empatxar; **f** bateig → batejar; **g** escabetx → escabetxar; **h** festeig → festejar

Pàgina 41

7 a Jesús; **b** Jordània; **c** Girona; **d** Luxemburg; **e** Txad; **f** Argentina; **g** Jepet; **h** Txèquia; **i** Jaume; **j** Xile; **k** Països Baixos; **l** Meritxell; **m** Roger; **n** Mèxic; **o** Nigèria; **p** Aleix

8 Les gatoses

Salut, gatoses clares, or de l'hivern, **g**inesta del fred! És per vosaltres que dura encara la festa a la muntanya nostra en els cruels matins que hi ha **ag**ulles de **g**ebre en**mi**g de les dels pins. Vivor de les sotades i **go**ig de les dreceres! La flor de l'arç, encara us trobarà enciseres. Punyiu el fred, vosaltres, quan s'arraule**ix** l'espai, i al foc ningú faria espeterne**c** més **g**ai.

JOSEP CARNER, *El cor quiet*

Avets i faigs

El **faig** és gòtic com l'avet. Mes l'avet puja fosc, aspriu, sòbries les fulles, el tronc dret, car és d'un **gòtic** primitiu. Mentre el faig, trèmul somriu amb son fullat**ge** transparent on l'esquirol hi penja el niu, car és d'un gòtic flore**ixent**.

L'avet és gòtic com el faig. Són les **ag**ulles dels cimals on de la llum s'hi trenca el **raig**. Són les agulles sobiranes de les eternes catedrals, immòbils, pàl·lides, llunyanes.

GUERAU DE LIOST, *La muntanya d'ametistes*

9 a Jerusalem és ciutat santa de **j**ueus, cristians i musulmans.

b S'ha menjat un entrepà de format**ge**.

c No pate**ix** **g**ens per l'esquit**x** de **x**ocolata.

d La casa té un **x**iprer a tocar, i el balcó és ple de **g**eranis.

e La **J**úlia és una **j**ove que du met**x**es.

f En **G**erard és un pengim-pen**jam**.

10 a met**g**essa; **b** des**x**ifrat; **c** prestigi; **d** flet**x**a; **e** esto**ig**; **f** enginyers; **g** rauxa; **h** targe**ta**; **i** eix**am**

a 4; **b** 8; **c** 5; **d** 1; **e** 7; **f** 3; **g** 2; **h** 6; **i** 9

Expressió escrita

Pàgina 42

1 a És un text argumentatiu. D'Ors hi exposa les raons per les quals creu que l'home ha d'intervenir a la muntanya.

b El convenciment que la muntanya s'ha de domesticar, és a dir, ordenar i transformar a la mesura de l'ésser humà.

- c** El fet que la natura salvatge pot causar la devastació (per exemple, allaus) i la superstició que pot provocar i que és contrària a la raó. A més, la fascinació de la muntanya en estat salvatge ha inspirat una literatura que D'Ors considera pèssima.

d Resposta oberta.

2 Resposta oberta.

Unitat 5. La crítica televisiva

Comprensió lectora

Pàgina 45

1 La música de la fàbrica

a L'autora és Sílvia Alcàntara.

b La dècada de 1950.

c El paper rellevant que hi tenen les dones, cosa que permet desmentir els estereotips de gènere.

d Els diàlegs.

e – sedàs: Estri consistent en una tela clara muntada en un cercol, que serveix per passar farina, guix, etc.

– estereotip: Conjunt d'idees que una societat obté a partir de les normes o els patrons culturals prèviament establerts.

– microcosmos: Petit món.

– maniquea: Que considera la realitat segons els principis absoluts del bé i del mal, sense matisos.

– paternalisme: Relació de tipus jeràrquic que segueix el model de la relació paternofamiliar tradicional.

f *Déjà vu* vol dir 'ja vist'. En aquest cas fa referència a les fórmules que s'han fet servir massa en algunes sèries.

g La virtut de l'obra és que analitza els vincles personals entre treballadors i patrons i no ho redueix tot a la idea que el patró és una mala persona i els treballadors oprimits són bona gent.

h Les colònies industrials eren un conjunt format per la fàbrica, els habitatges per als obrers i els serveis socials, com l'escola, l'església, un ateneu...

Sense *Polònia*, pobres polítics!

i El programa es titula *La meva*.

j Entrevista a Toni Soler, director de *Polònia*.

k Manca total d'interès, en aquest cas, per la política, per l'absoluta falta de crèdit de la classe política.

l És un mètode terapèutic per millorar l'estat psíquic i emocional del pacient basat en els efectes benèfics de riure.

m Feble, fràgil, fàcil de rebatre perquè no té cap fonament i no és creïble.

n Fa una valoració molt positiva de *Polònia*. En canvi, l'opinió que té de la classe política és molt negativa; de fet, *Polònia* amorteix la sensació de poca honestat que tenim de la classe política.

o Resposta oberta.

Gramàtica

Pàgina 46

1 a V; **b** F; **c** F; **d** V; **e** F; **f** F

- 2 a** Vol dir-**vos-ho**.
b Puc donar-**los-en** quatre.
c Va fer-**nos-en** molts, de regals.
d Vas posar-**n'hi** tres.
e Va demanar-**nos-la**.
f Havies d'haver-**li-ho** tornat.
g Va enviar-**te'l** per correu.
h Va explicar-**los-ho** ahir.
i Vas espatllar-**les-hi**.
- 3 a** Desa la jaqueta a l'armari. → Desa-**la-hi**. / La **hi** desa.
 CD CC lloc
- b** Va dedicar el premi als seus pares. → **Els el** va dedicar. / Va dedicar-**los-el**.
 CD CI
- c** Dóna aquests documents a la Glòria. → Dóna-**'ls-hi**. / Els **hi** dóna.
 CD CI
- d** Vull regalar aquest anell a la Marta. → **L'hi** vull regalar. / Vull regalar-**l'hi**
 CD CI
- e** S'interessa per la física. → **S'hi** interessa.
 CPrep
- f** En Manel va comprar el pa al forn nou. → En Manel **l'hi** va comprar.
 CD CC lloc
- g** Llegeix-te el llibre. → Llegeix-te-**l**.
 CD
- h** Acompanya la Raquel al metge. → Acompanya-**la-hi**. / **La hi** acompanya.
 CD CI
- i** Va deixar dos jerses a l'Anna. → **Li'n** va deixar dos.
 CD CI

Pàgina 47

- 4 a** No necessito els claus, podeu emportar-**vos-els**.
b Compreu-vos la novel·la i llegiu-**vos-la**.
c He encarregat un ram per a les bessones; espero que **els el** portin a l'hora convinguda.
d Vés-**te'n** ara mateix o **te'n** penediràs.
e L'Alba m'ha demanat que li porti la guitarra a casa, però no sé si portar-**la-hi**.
f M'he comprat l'entrada i m'agradaria poder comprar-**vos-la** també a vosaltres.
g Si els alumnes em pregunten dubtes sempre miro de resoldre-**'ls-els**.
h Quan els encarreguis oli, encarrega-**'ls-en** també per a mi.
- 5 a** **Els hi** va donar. **e** **Els els** porto.
b Els lladres **se'ls** van emportar. **f** Demana-**li'n** / **Li'n** demana.
c **N'hi** compraré un. **g** Pregunta-**li-ho**.
d **Les hi** regalaré. **h** **Se'n** penedeix.
- 6** Resposta oberta.

- 7 a** Torna la bossa a l'Aina. Torna-**la-hi**.
b Vols que li llegeixi el conte. O **l'hi** llegiràs tu?
c Hem de portar el cotxe al taller. Hem de portar-**l'hi**.
d Acompanya'l a l'escola. Acompanya-**l'hi**.
e He deixat la disfressa a la Núria. **La hi** he deixat.
f Va regalar la pilota a en Pere. **La hi** va regalar.
- 8 a** **Se us** va dir que no hi anéssiu.
b Anem-**nos-en**: no ens hi volen, aquí.
c No crec pas que **se'n** surti.
d Posa-**li** l'anorac.
e **Els** has telefonat, als teus germans?
f Desperta les nenes a les set i **els** dona l'esmorzar.

Lèxic

Pàgina 48

1 a 9; **b** 7; **c** 2; **d** 14; **e** 3; **f** 5; **g** 10; **h** 13; **i** 4; **j** 8; **k** 12; **l** 15; **m** 11; **n** 1; **o** 6

2 a abans de Crist; **b** sense número; **c** per exemple; **d** *ante meridiem* ('abans del migdia'); **e** *et alii* ('i altres'); **f** Molt Honorable Senyor; **g** nota de l'autor/a; **h** si us plau; **i** sense data; **j** Excel·lentíssim i Magnífic Senyor; **k** substantiu femení plural; **l** director/a general; **m** locució adverbial

Pàgina 49

3 a pral. (contracció); **b** fra. (contracció); **c** dta. (contracció); **d** esq. (suspensió); **e** gral. (contracció); **f** nre. (contracció); **g** mpal. (contracció); **h** it. (suspensió); **i** fís. (suspensió); **j** dte. (contracció)

4 a Ctra. del Carmel, núm. 54, 3r A
b C. de la Costa, núm. 280, s/àt, esc. B
c Cró. del Raval, s/n
d Pl. de Catalunya, núm. 7, 1r 1a (Sovint no hi afegim l'abreviatura *núm.* perquè se sobreentén.)

5 a EUA; **b** PIB; **c** AMPA; **d** CNL; **e** DO; **f** IRPF; **g** DOGC; **h** SP; **i** DIEC; **j** ONU; **k** IES

6 a A; **b** a; **c** cl; **d** Cu; **e** H; **f** £; **g** Hz; **h** NO; **i** K; **j** rpm; **k** t; **l** W; **m** Au; **n** mol; **o** %

7

I	N	C	A	V	I	O	E
A	R	S	O	C	M	E	R
U	S	I	U	Z	A	N	A
N	L	U	X	C	E	P	S
E	O	L	O	F	H	U	M
S	O	M	A	C	B	A	U
C	V	I	U	L	X	A	S
O	A	U	E	A	T	P	E
A	I	D	E	S	C	A	T

Incavi: Institut Català de la Vinya i el Vi; **Erasmus:** Pla d'Acció de la Comunitat Europea per a la Mobilitat d'Estudiants Universitaris (*European Region Action Scheme for the Mobility of University Students*); **Unesco:** Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*); **Macba:** Museu d'Art Contemporani de Barcelona; **Idescat:** Institut d'Estadística de Catalunya

Ortografia

Pàgina 50

1 a avorrir; **b** novetat; **c** automòbil; **d** probabilitat; **e** embenar; **f** trèvol; **g** hereva; **h** calvície; **i** cable; **j** envà; **k** envejar; **l** estrebada; **m** bambú; **n** escriviu; **o** bressol; **p** cridava; **q** barba; **r** minvar; **s** escalivar; **t** calba; **u** corba

2 El senyoret Sebastià era el més gran de tots, perquè els altres encara eren mig criatures, però era el més divertit. Hi havia dies que semblava boig. Una altra vegada em va venir a buscar a les dues de la matinada. «Agafi la màquina», em va dir, i em va donar una màquina de retratar. Duia pantalons curts i anava descalç. Vam arribar a la casa a les fosques i quan vam ser dins va encendre una llanterneta per poder pujar les escales. Al replà ens vam aturar davant de la porta de la senyoreta Maragda. «Aguanti el magnesi i doni'm la màquina.» Em va dir que amb magnesi s'espantarien més. Vam obrir i pel balcó, que estava de bat a bat, entrava una mica de celístia. Aleshores el senyoret Sebastià va tornar a encendre la llanterneta per veure la situació i va retratar la senyoreta Maragda que va fer un crit d'esglai i es va asseure al llit. Quan la va tenir retratada la va calmar amb bones paraules, perquè estava que bufava, i la va fer venir amb nosaltres. I tots tres vam anar a l'habitació d'en Feliu. Roncava. El vam començar a marejar amb la llanterneta; i en Feliu, que estava una mica de costat, es va ventar amb la mà com si volgués fer fugir una mosca. I es va girar de panxa enlaire. El vam retratar adormit. Quan ja érem prop de la porta vam sentir que deia baixet: «Animals».

MERCÈ RODOREDÀ, *Jardí vora el mar* (fragment adaptat)

Pàgina 51

3 a arribava, arribaves, arribava, arribàvem, arribàveu, arribaven
b trobava, trobaves, trobava, trobàvem, trobàveu, trobaven

4 a Còrdova; **b** País Basc; **c** l'Havana; **d** Esteve; **e** Danubi; **f** Viella; **g** Anvers; **h** Berga; **i** la Bisbal; **j** Cervera; **k** Olívia; **l** Vesuvi; **m** Vallvidrera; **n** Àlaba; **o** Bolívia; **p** Àvila; **q** Eslovènia; **r** Elisabet; **s** Bombai; **t** Biscaia; **u** Sèrbia

5 a fred; **b** tard; **c** joventut; **d** mut; **e** aptitud; **f** quietud; **g** covard; **h** lentitud; **i** gerd; **j** nebot; **k** ràpid; **l** absurd; **m** límit; **n** humit; **o** abat; **p** salut; **q** exactitud; **r** panxut; **s** salat; **t** petard; **u** fluid

6 a àcid; **b** tímid; **c** ardit; **d** beneit; **e** golut; **f** eixut; **g** buit; **h** desnerit; **i** vàlid; **j** rígid; **k** sord; **l** cregut; **m** net; **n** càlid

7 a càstig; **b** pedagog; **c** préssec; **d** llampec; **e** plec; **f** grec; **g** mag; **h** arqueòleg; **i** diàleg; **j** llarg; **k** amarg; **l** estómac; **m** afalac; **n** antic

8 a àrab; **b** adob; **c** cub (també hi ha el mot *cup*, el recipient on es trepitja el raïm); **d** destorb; **e** esquerp; **f** llamp; **g** serp; **h** nap; **i** superb; **j** rap; **k** llop; **l** xarop; **m** esnob; **n** corb; **o** drap; **p** tap

Expressió escrita

Pàgina 52

1 Respostes obertes.

Unitat 6. La novel·la

Comprensió lectora

Pàgina 55

- 1 **a** Sara Surp i Hug.
 - b** Es van conèixer a Bilbao. Fa un mes i mig, tot i que ell la recordava d'una xerrada que ella havia fet a l'Ateneu.
 - c** Surten de Barcelona per anar a algun lloc del Pirineu amb cotxe.
 - d** És escriptora. Es pot deduir perquè en saber que la Sara Surp assistia a aquell col·loqui, ell va començar a llegir *El sobresalt*.
 - e** El Desconegut.
- 2 **a** Que radia, que emet raigs.
 - b** Que tenen figura de bot o de bóta, que fan bot.
 - c** Pilot, munt, etc., de coses que, pel seu volum, és de difícil manejar, embarassa, etc.
 - d** Que té facilitat per recordar les fisonomies. La fisonomia o fesomia és el conjunt de les faccions d'una persona.
- 3 guipar-hi: veure-hi; pasta: diner
- 4 No; el narrador és extern.
- 5 El text està ambientat en el present. Es pot deduir per les referències als euros, a la injecció anti-histamínica, la targeta-clau del cotxe, etc. També per l'ús de termes col·loquials com ara *pasta*; el tema del col·loqui: la relació entre psicoanàlisi i literatura.
- 6 Està una mica neguitosa, com si hagués de perdre la paciència per qualsevol motiu.
- 7 Sí que és obsessiu. Porta l'equipatge ple d'articles de protecció contra picades i altres mals, d'altra banda gens probables. Se'n van al Pirineu, no pas a un país llunyà ple d'amenaçes.
- 8 Es deu referir a la tempesta que hi haurà durant el viatge.
- 9 Del fragment no es pot deduir l'adscripció a un gènere. Ara bé, es podria pensar que es tracta d'una novel·la negra (no sembla una novel·la de ciència-ficció, ni històrica...). D'altra banda, el narrador coneix els pensaments dels personatges, de manera que es podria parlar de novel·la psicològica.
- 10 «Ell se la mira, amb una mirada netíssima, i després de semblar que pren una decisió bestialment dolorosa, després del que sembla una lluita interior fosca que li esquinça les entranyes i de la qual surt finalment victoriós, diu: —D'acord, deixaré la crema solar, ja me n'he posat al matí.»

Gramàtica

Pàgina 56

- 1 **a** simple; **b** composta; **c** composta; **d** composta; **e** composta; **f** simple; **g** simple; **h** composta; **i** simple; **j** composta; **k** simple
- 2 **a** 4; **b** 6; **c** 7; **d** 2; **e** 5; **f** 1; **g** 3
- 3 Resposta oberta.

Pàgina 57

- 4 a** No viu ni deixa viure. → copulativa
b Van arribar just a les vuit, o sigui, puntuals. → explicativa
c No solament va jugar, sinó que també va marcar dos gols. → distributiva
d Es van aturar en una gasolinera i van omplir el dipòsit. → copulativa
e Hi aniran a peu o amb bicicleta. → disjuntiva
f Es voldria comprar un cotxe, però no té prou diners. → adversativa
g Ella parlava i ell l'escoltava bocabadat. → copulativa
h Plou? Doncs no ens mourem de casa. → il·lativa
i Va fer els deures i encara va tenir temps d'ajudar la seva germana. → continuativa
j Ell és molt garlaire; en canvi, ella sols diu les paraules justes. → adversativa
k Està molt enfeinat; per tant, no el destorbis. → il·lativa
- 5 a** És recomanable **i fins i tot** necessari.
b Ho sé tot, **de manera que** no dissimulis.
c És un acomiadament improcedent; **això és**, sense motiu.
d En Peter no és nord-americà, **sinó** anglès.
e Telefona-li, **encara que** no sé si té el mòbil apagat.
f Anem al cinema **o bé** al teatre?
g He ordenat l'estudi **per tal que** ho trobi tot a punt.
- 6 a** Juga al futbol **i** al tennis.
b S'ha espatlletat la caldera, **de manera que** haurem el cridar el lampista.
c No estudia **ni** fa res.
d Vaig avisar-lo, **però** no em va voler fer cas.
e En Guifré s'arrisca massa **i** acabarà prenent mal.
- 7** Resposta oberta.

Lèxic

Pàgina 58

- 1 a** 2; **b** 9; **c** 6; **d** 1; **e** 7; **f** 8; **g** 3; **h** 5; **i** 4
- 2 a** Traginar mercaderies mitjançant una haveria, és a dir, una bèstia de càrrega.
b Fer bótes.
c Treballar la pedra que ha de ser emprada en construcció.
d Fabricar instruments musicals, especialment de corda pinçada o fregada.
e Fer, adobar o vendre bastos i tots altres arreus per a les haveries.
f Fabricar o vendre cordes.
g Transportar coses de pes a coll.
h Filar qualsevol matèria tèxtil.
- 3 a** acordionista; **b** historiador; **c** peixater; **d** caixer; **e** dentista; **f** ebenista; **g** drapaire; **h** violinista;
i periodista; **j** investigador; **k** dissenyador; **l** humorista; **m** planxista; **n** pelleter; **o** assagista; **p** nino-
taire; **q** transportista; **r** ferrer; **s** jornalier; **t** terrissaire; **u** banquer
- 4** Resposta oberta. A tall d'exemple: **a** lletrat; **b** apotecari; **c** agricultora; **d** professor; **e** barber; **f** in-
tèrpret; **g** artista; **h** doctora; **i** porter; **j** flequera; **k** batllessa; **l** bard

Pàgina 59

5 **b**; **c**; **d**; **e**; **h**; **i**; **j**; **n**; **o**; **q**; **r**

6 **a** hoste; **b** infermer; **c** mainader; **d** taxista; **e** soldada; **f** pediatre; **g** bombera; **h** mestre; **i** comptable; **j** sastressa; **k** escombriaire; **l** enginyer; **m** jutgessa; **n** dependent; **o** arquitecte; **p** joiera; **q** veterinària; **r** paleta

7 **a** 6; **b** 7; **c** 5; **d** 9; **e** 2; **f** 1; **g** 8; **h** 3; **i** 4

branca de la medicina	definició	especialista
podologia	Estudia les malalties dels peus.	podòleg / podòloga
otorinolaringologia	Estudia les afeccions de l'orella, el nas i la laringe.	otorinolaringòleg / otorinolaringòloga
dermatologia	S'ocupa de les malalties de la pell i dels seus annexos (pèl, ungles...).	dermatòleg / dermatòloga
cardiologia	Estudia l'anatomia, la fisiologia i la patologia del cor.	cardiòleg / cardiòloga
oftalmologia	S'ocupa de l'ull i de les seves malalties.	oftalmòleg / oftalmòloga

Ortografia

Pàgina 60

1 **a** hemicicle; **b** ermita; **c** Zuric; **d** herba; **e** arpa; **f** Montjuïc; **g** hexàgon; **h** hèrnia; **i** hum! **j** hèlix; **k** heterodox; **l** isard; **m** harmònim; **n** Judit; **o** hidrogen

2 **a** **Ah!**, ara ho entenc.

b No **n'hi** ha, de iogurts.

c **Em** penso que no **hi** toca.

d Ens **hem** d'afanyar.

e Pensa **a** fer els deures.

f **Eh!**, on et penses que vas?

g **Oh!**, si que **em** sap greu.

h No **he** arribat al cim.

i **I** doncs, què et pensaves?

j Encara no **ha** acabat?

3 **a** exhaurir; **b** inhòspit; **c** Ester; **d** inhalar; **e** prohibit; **f** cacauet; **g** menhir; **h** exuberant; **i** enhorabona; **j** vehement; **k** benaurat; **l** anhel; **m** truà; **n** malhumorat; **o** exhibir

4 **a** orfe; **b** ham; **c** hissar; **d** orxata; **e** subhasta; **f** Maó; **g** harmonia; **h** hivernacle; **i** coet

Pàgina 61

5 **a** hexaedre; **b** hidroavió; **c** homònim; **d** hipersensible; **e** heptasíl·lab; **f** hemisferi

6 a simple; b mut; c múltiple; d simple; e múltiple; f múltiple; g simple; h simple; i múltiple; j simple; k múltiple; l múltiple; m mut; n simple; o simple; p mut; q simple; r mut; s simple; t mut; u mut

7 a contraresta; b guarda-roba; c folrar; d esborronar; e somriure; f autoretrat; g correcció; h serra; i preromà; j enrenou; k enraonar; l arracada; m trirrem; n preromàntic; o aiguabarreig; p ensorrar

8 Pelai Puig Alosa anava apressat. Molt. I rebufava. Dret i immòbil dins el metro, que grinyolava veloç i atapeït de gent. Quan el comboi de sobre va alentir, i, en parar, se'n va obrir les portes, Pelai es revinclà: havia de davallar, ja era a l'estació de Rei Conqueridor. Damunt la qual una Barcelona rabent i uniforme, esbatanada, s'expansionava o trontollava més enllà de les barriades d'Horta i la Vall d'Hebron.

Carrers de devastada innocuïtat, amb alguna vella torreta de jardinoi escarransit, geranis de pedaç i un plataner esbrancat; entre successius edificis de deu pisos i tronada cubicació seriada, pintats de gastades coloraines cridaneres. Tot a l'empara de les comes farcides de falgueres, i els turons arranats, de la crestada serra de Collserola. Per sobre la qual un voluminós núvol llargarut, de brutor cendrosa, rebia un fil de vent i semblava, així, alenar fatigat.

BALTASAR PORCEL, *Cada castell i totes les ombres*

9 a perruquer; b boví; c dolçor; d clar; e dejú; f bestiar; g roser; h altiplà; i campanar; j olor; k puré; l rebé; m linier; n amargor; o carrer; p director; q consumé; r ancià; s camió; t bastó

Expressió escrita

Pàgina 62

1 Respostes obertes.

Unitat 7. El conte

Comprensió lectora

Pàgina 64

- 1** a Es refereix a l'argument que la filla fa servir perquè son pare la deixi tornar de la discoteca a les sis de la matinada.
 b La va a recollir a les quatre.
 c No, en surt més tard.
 d Que confiés en ella.
 e Transmet solidaritat.
 f Com una adolescent: vestit curt d'H&M, mitges negres, sabates de taló, bossa creuada i ratlla als ulls.
- 2** a Reaccionari, persona d'idees retrògrades.
 b Que pot donar fe, que serveix com a testimoni.
 c Que extenuen, que exhaureixen les forces (d'algú).
 d Acceleració del ritme del cor.
 e Dilatació del cor, que alterna amb la sístole i provoca la repleció de la sang en els ventricles.
 f Contracció del cor que alterna amb la diàstole i dóna impuls a la sang.
 g Sense barba, especialment que encara no té barba.
 h Que fa riure per la seva estranyesa, extrema lletjor, absurditat.

Pàgina 65

- 3** «Epidèmia inofensiva»: subratlla la resignació de molts pares davant les demandes dels fills com si fossin davant una malaltia encomanadissa que no fa mal.
- «Complicitat solidària»: indica que els pares senten entre ells un reconeixement immediat i una simpatia mútua; comparteixen un món d'experiències i, a més, la condescendència i el patiment pels fills els iguala.
- 4** **a** F; **b** F; **c** V; **d** F; **e** F
- 5** Remarca la diferència entre l'actitud dels fills quan ell era jove i ara: abans, els joves entenien la disciplina com un fet natural i acataven les decisions dels pares; si hi discutien era només per desfogar-se. Ara sembla que el jovent només es mou responent als seus capricis.
- 6** Abans hi havia més disciplina.
- 7** Hi ha una mena d'intercanvi: el pare rejoveneix fins als setze anys –l'edat de la filla– i la filla envelleix fins als quaranta-set o quaranta-vuit –l'edat del pare.
- 8** Sí, expressa un cert pessimisme, i també és un punt realista: amb l'experiència i el pas dels anys, les persones no mantenen el mateix grau d'il·lusió, ingenuïtat i confiança propi de la joventut.
- 9** «I, apareixent com una anomalia del paisatge»; «amb la mirada cansada i l'expressió d'haver viscut prou per no confiar gaire en el món»; «el contrast entre la roba i la persona li confereix un aspecte grotesc.»
- 10** Resposta oberta. A tall d'exemple: Sí. Amb aquesta metamorfosi, l'escriptor ens vol dir que ningú no pot escapar del cicle vital. Tots hem estat joves, però la maduresa i l'envelliment conclouen sempre igual: amb el desencantament. L'adjectiu *grotesc*, aplicat a la filla, fa més contundent el final.
- 11** Comparteix la seva posició amb la de molts altres pares: la resignació i l'amor pels fills. Sí, s'hi identifica en part, però no deixa d'haver-hi un salt generacional: el pare considera els joves d'ara poc rebels i capriciosos, com la filla. Al final, sembla que reconegui el seu cansament i la seva desconfiança en ella, com un mirall.

Gramàtica

Pàgina 66

- 1** **a** 3; **b** 1; **c** 5; **d** 2; **e** 4
- 2** **a** **Qui no vulgui pols** que no vagi a l'era.
b T'aconsello **que vagis a la conferència**.
c M'agrada **com canta**.
d Esbrinaré **qui ho ha fet!**
e Pensa **a fer els deures**.
f Té ganes **d'anar-se'n a dormir**.
g Aquesta joguina és **la que més la distreu**.
h Diu **que anirà a sopar fora**.
i Pregunta-li **si vol anar al cinema**.

- 3 a** El primer objectiu de l'equip és **guanyar la lliga**.
b Ha demanat **que li millorin el contracte**.
c Es mereix **que l'aprovin**.
d Volien saber **què n'opinàvem**.
- 4 a** No vol **el nostre ajut**.
b El govern s'ha proposat **la reducció del trànsit de vehicles un 20%**.
c Esperen **la seva visita**.
d M'agrada **el voleibol**.
e M'estimo més **una estada breu**.

Pàgina 67

- 5** Resposta oberta.
- 6 a** d'infinitiu; **b** completiva; **c** de relatiu; **d** d'infinitiu; **e** interrogativa; **f** de relatiu; **g** completiva; **h** interrogativa
- 7 a** 2; **b** 5; **c** 3; **d** 1; **e** 6; **f** 4
- 8 a** V; **b** V; **c** F
- 9 a** Acostumeu-lo que no mengi a deshora.
b Pensa a fer el que t'he demanat.
c M'adono que m'han ensarronat.
d Preguem que sigueu puntuals.

Lèxic

Pàgina 68

- 1 a** Dins d'un període breu de temps.
b Que signa al peu d'un escrit.
c Fer la llista dels béns, dels mobles i de totes les altres coses pertanyents a una persona, a una empresa o a una comunitat.
d Persona que remet o envia una cosa.
e Document on consten les mercaderies lliurades o els serveis prestats per un fabricant, un comerciant, etc., amb els preus, les taxes i els totals corresponents.
f Document que acredita haver rebut una carta, fet un pagament, etc.
g En gran quantitat.
h Al detall, en petites quantitats.
i Tot al més, com a màxim.
j Allò que hom paga a compte, com a part d'una quantitat a pagar.
- 2 a** aranzel; **b** inflació; **c** monopoli; **d** executiu; **e** a preu fet; **f** estoc; **g** tresorer; **h** bitllo-bitllo; **i** salari; **j** capitalisme; **k** impost
- 3 a** impost sobre el valor afegit; **b** societat limitada; **c** petita i mitjana empresa; **d** impost sobre la renda de les persones físiques; **e** societat anònima

Pàgina 69

4

R	Z	L	M	A	N	O	B	R	E	I
O	A	P	B	P	X	A	T	W	B	M
L	P	M	Z	A	J	B	C	R	E	P
C	I	R	U	R	G	I	A	U	N	R
T	C	M	Q	E	M	N	D	L	I	E
A	U	S	D	L	F	G	R	K	S	S
P	L	O	I	L	Y	T	O	W	T	S
A	T	S	D	A	F	G	G	M	A	O
B	O	V	C	D	J	T	U	I	S	R
Z	R	E	W	O	Q	L	E	V	F	D
A	M	V	T	R	P	U	R	K	L	G

- 5** construcció: bastida, nivell, biga, formigó, gaveta de morter, bomba mescladora
 agricultura: fertilitzant, hectàrea, hivernacle, recol·lectora, reg per aspersió
 comerç: comanda, mercaderia, caixa enregistratora
 energia: gasoducte, torre d'alta tensió, torre eòlica, sensor solar, central tèrmica

- 6 a** Poc s'ho pensava, que **acomiadarien** en Marc.
b L'empresa d'en Martí ha fet **fallida**.
c La Bruna ha plegat de la feina: ahir mateix va signar la **liquidació**.
d Enguany les pèrdues han superat els **guanys**.
e Li han pagat un **acompte** de 2.000 euros.

- 7** ensenyament: rector, bidell, cap d'estudis, catedràtic
 justícia: fiscal, advocat, jutge
 política: ambaixador, regidor, cònsol, síndic de greuges, batlle, diputat, cap d'estat, senador

Ortografia

Pàgina 70

- 1 a** confessió; **b** enfeinat; **c** tramvia; **d** increïble; **e** compassió; **f** empenta; **g** immens; **h** informació;
i triomf; **j** inventar; **k** enmig; **l** èmfasi; **m** premsa; **n** tanmateix; **o** circumferència; **p** somriure
- 2 a** Betlem; **b** Istanbul; **c** Frankfurt; **d** Imma; **e** Cambodja; **f** Luxemburg; **g** Canterbury; **h** Samsó;
i Constança; **j** Canberra; **k** Jerusalem; **l** Montevideo
- 3 a** Tingues en **compte** això que t'he dit.
b Vés amb **compte** de no caure.
c El **conte** contat ja és explicat.
d En Nil treballa pel seu **compte**.
e La llegenda atribueix l'origen de les quatre barres al **comte** Guifré el Pelós.
f Ha ingressat mil euros al seu **compte** corrent.
- 4 a** ennegrir; **b** solemne; **c** ennuegar; **d** alumne; **e** connexió; **f** perenne; **g** himne; **h** decenni;
i columna; **j** innat; **k** gimnàstica; **l** somni

5 a simfonia; **b** símptoma; **c** temps; **d** recanvi; **e** amfibi; **f** atemptat; **g** conferència; **h** enveja; **i** assumpte; **j** àmfora; **k** conveni; **l** sumptuós

6 a emmalaltir; **b** endolcir; **c** imprudent; **d** intolerant; **e** emmudir; **f** impossible; **g** enfonsar; **h** injust; **i** enrabiari; **j** embarcar; **k** encerclar; **l** inadequat

Pàgina 71

7 a al·leluia; **b** polisil·lab; **c** goril·la; **d** gal·licisme; **e** mol·luscos; **f** metal·lúrgia; **g** cal·ligrafia; **h** gal·lès; **i** al·lot; **j** cel·la; **k** coral·lí; **l** satèl·lit

8 a xarel·lo; **b** Brussel·les; **c** elaborar; **d** mortadel·la; **e** col·laborar; **f** lila; **g** milió; **h** eliminar; **i** celebració; **j** tranquil·la; **k** alegria; **l** al·lèrgia; **m** til·la; **n** aquarel·la; **o** il·lusió; **p** balena

9 a capil·lar; **b** estel·lar; **c** metàl·lic; **d** flagel·lar; **e** cristal·lí; **f** il·luminar

10 a parcel·la; **b** mistela; **c** axil·la; **d** ombrel·la; **e** pupil·la; **f** sarsuela; **g** fila; **h** clientela; **i** varicel·la; **j** clorofil·la; **k** cercavila; **l** gasela

11 a il·legal; **b** il·legible; **c** il·lícit; **d** il·legítim; **e** il·localitzable; **f** il·lògic; **g** il·literari; **h** il·limitat

12 La segona part de la resposta és oberta. A tall d'exemple:

a atemptar: atemptat; **b** minva: minvant; **c** commoure: commovedor; **d** símptoma: simptomàtic; **e** impremta: imprès; **f** confecció: confeccionar; **g** exempt: eximir; **h** triomf: triomfant; **i** presumptió: presumpte

Expressió escrita

Pàgina 72

Les activitats **1**, **2**, **3** i **4** són de resposta oberta.

Unitat 8. L'editorial

Comprensió lectora

Pàgina 74

- 1 a** Va debutar amb *Una vella, coneguda olor*.
b El Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.
c Tenia setanta-dos anys.
d Reflecteix els conflictes socials, l'evolució dels costums, els canvis de la ciutat i els ciutadans.
e Bertolt Brecht.
- 2** *Full time* vol dir 'jornada completa' i és una manera de definir Benet i Jornet com a dramaturg, algú que es dedica en cos i ànima al teatre, no pas un escriptor que de tant en tant escriu teatre.
- 3** Benet i Jornet ha fet servir la televisió, on s'han emès telesèries costumistes a partir dels seus guions.
- 4** «Benet i Jornet ha estat un escriptor capaç d'unir en els seus textos l'exigència de qualitat amb una dimensió popular». «I si analitzem la contribució de Benet i Jornet en termes d'honestedat, coherència i constància, haurem de concloure també que l'aportació de l'ara homenatjat ha estat molt notable.»
- 5** Les causes són diverses: des d'un sistema consolidat, tant pel que fa a sales de teatre, estudis teatrals, festivals, un gran nombre d'actors consagrats, etc., fins a un molt bon nivell de creativitat i empena per part dels autors, directors de teatre, etc.

Pàgina 75

- 6 a** Estar d'acord, ser d'un mateix parer.
b Temps bo, de temperatura suau, serè i tranquil i, per extensió, bon moment, temps d'abundor.
c Persona a qui es ret homenatge, és a dir, a qui es dedica un acte de respecte, de veneració.
d Proveir-se (un organisme vivent) de les substàncies necessàries per al seu creixement o sosteniment.
e Model, allò que ha de servir d'objecte d'imitació.
- 7 b**
- 8** Fa referència a l'autenticitat de Benet i Jornet en la seva dedicació, l'interès i la implicació en els temes que tria, el compromís amb la societat catalana i la seva perseverança com a dramaturg.
- 9 a** F; **b** F; **c** F; **d** V; **e** F; **f** F; **g** F; **h** F; **i** F; **j** V
- 10** Resposta oberta. A tall d'exemple: Bertolt Brecht va ser un dramaturg i poeta alemany, un dels més influents del segle xx, teòric de l'anomenat *teatre èpic* (també conegut com *teatre dialèctic*), de finals de la dècada de 1920. Aquest teatre es va caracteritzar per l'oposició radical a la visió burgesa del món, i es va proposar desvetllar la consciència crítica de l'espectador. A més d'entretenir-lo, calia fer-lo pensar, distanciant-lo del que era anecdòtic. Havia de ser un teatre capaç de transformar el món.

Gramàtica

Pàgina 76

- 1 a** Li han regalat un rellotge que té moltes funcions. → Li han regalat un rellotge **multifuncions**.
b El noi que ha guanyat la cursa és amic d'en Pere. → El noi **guanyador** és amic d'en Pere.
c Els alumnes que estudien solen aprovar. → Els alumnes **estudiosos** solen aprovar.
d No he vist la noia que havia pres mal. → No he vist la noia **ferida**.
e El gos que borda és del cal Pau. → El gos **bordador** és de cal Pau.
- 2 a** El senyor **que** m'he trobat a l'ascensor es ven el pis.
b La llibertat és una idea **per la qual** val la pena lluitar.
c La ciutat **on** viu té molts parcs.
d He dinat al restaurant **que** m'havies recomanat.
e M'he comprat el llibre **de què** parlàveu ahir amb la Dolors.
f Els motius **pels quals** ho va fer no els sabem, **la qual cosa** ens inquieta.
- 3 a** Hem agafat el tren **que sortia a les set**.
b L'edifici **que han construït** és molt estrambòtic.
c Hi ha una cabana **on / en la qual els pastors es refugien**.
d Aquell és l'atleta **que / a qui han desqualificat**.
e La noia **que duu una brusa blava** balla molt bé.
f És l'amic **a qui he deixat diners**.

Pàgina 77

- 4 a** La masia **on** faran el convit és a prop de Vic. → CC
b L'examen **de què** parles era molt difícil. → CPrep
c La finestra **que** es va trencar era molt vella. → Subjecte
d La cosina **a qui** he escrit viu a Lisboa. → CI
e Hem comprat la taula **que** volíem. → CD

- 5 a** Hem parlat amb els paletes que ens han de fer les obres.
b La noia amb qui parla fa de mestra.
c El xicot que acabo de saludar passa les vacances a Begur.
d El tornarem a veure l'any que ve.
e La persona a qui he fiat el secret no dirà res.
f Ha deixat la casa on vivia des de feia deu anys.
- 6** ...trobar la causa **que** té aquest efecte...;
 ...tinc una filla **que** per obediència i respecte m'ha donat...
- 7 a** Hem trobat unes galetes **en les quals / en què** no hi ha lactosa.
b No sabem la raó **per la qual / per què** ens van renyar.
c No li ho va dir al professor **al qual / a qui** li ho havia de dir.
d Les eines **amb què / amb les quals** treballen no són gaire adequades.
e La novel·la **de què / de la qual** parles està descatalogada.
f El país **d'on** prové té un clima molt semblant al nostre.
- 8** L'oració **a** indica que cap nen no va voler berenar. L'oració **b**, en canvi, indica que sols no van voler berenar els nens que estaven enjogassats. L'oració composta **a** conté una oració explicativa; l'oració composta **b** en conté una d'especificativa.

Lèxic

Pàgina 78

- 1 a** 3; **b** 6; **c** 5; **d** 8; **e** 4; **f** 1; **g** 2; **h** 7
- 2 a** medaller; **b** escamot; **c** esprint; **d** gambada; **e** triatló; **f** fúting; **g** javelina
- 3 a** Esport consistent a alçar halters des de terra fins més amunt del cap.
b Obstacle mòbil que se situa en intervals regulars.
c Esportista que bat o posseeix un rècord en una especialitat.
d Corredor especialitzat en curses de velocitat.
e Carrera de velocitat en què es recorre un espai mesurat en metres.

Pàgina 79

- 4 a** 1; **b** 7; **c** 6; **d** 5; **e** 4; **f** 8; **g** 3; **h** 2
- 5 a** mitja punta; **b** tàctica; **c** misto; **d** canyellera; **e** triplet; **f** lateral; **g** creueta
- 6** Vol dir que el rugbi és un joc dur, en el qual hi ha força, empentes i caigudes, la qual cosa no implica que es jugui amb intenció de fer mal a l'oponent. Tot al contrari: es tracta d'un joc net en què hi ha molta esportivitat.

7

A	C	O	R	F	B	O	L	W
B	A	D	E	R	E	B	E	B
O	S	K	A	R	A	T	E	E
X	A	G	E	P	Z	U	A	I
A	F	G	O	L	F	S	Z	S
W	A	T	E	R	P	O	L	B
C	R	I	Q	U	E	T	M	O
X	A	D	W	A	S	K	U	L
V	O	H	M	O	V	E	U	U
A	T	L	E	T	I	S	M	E

- 8 a** La tennista nord-americana va desaprofitar la primera **pilota de partit**.
b El partit es va resoldre a la tanda de **penals**.
c Té un **servei** molt potent.
d La pilota va sortir **fregant** el pal.
e Per determinar el guanyador, van haver de fer servir la **foto d'arribada**.

Ortografia

Pàgina 80

1 a V; **b** F; **c** V; **d** F; **e** V; **f** V; **g** F

2 a 70.000; **c** 12.30; **d** 42,195; **e** 10,9

- 3 a** La Paula és una noia intel·ligent, bondadosa i tímida.
b En Joan, el pare de l'Anna, és mecànic.
c En David passava l'aspiradora; la Marina feia el dinar.
d Hi van anar amb taxi, en Jan i la Berta.
e El menjador fa vint-i-cinc metres quadrats; la cuina, quinze, i el balcó, vuit.
f En Xavier ja li ha telefonat, a l'Ariadna.
g La portaveu dels damnificats, Beatriu Regué, ha assistit a la reunió.

Pàgina 81

4 a $100 : 5 = 20$.

- b** Ara no ho faré pas: és massa tard.
c El president va dir: «Ens en sortirem».
d Els ingredients del romesco són: nyores, tomàquets, alls, cebes, ametlles o avellanes i oli.
e No es diuen res: s'han barallat.

5 En total, cal posar-hi setze comes i catorze punts (com a màxim).

MERCÈ (*llegint*): «Bon dia i benvinguts. Com ja els vam avançar, aquesta és la darrera fase del procés de selecció per accedir al càrrec de director comercial de Dekia. Vostès són els últims aspirants. Sabem que aquesta no és una prova habitual. Seguim el protocol establert per la nostra central a Suècia. Si en algun moment consideren que alguna de les propostes que els farem no és acceptable per vostès, poden abandonar el procés. La porta és oberta. Si surten d'aquesta sala, però, sigui pels motius que sigui, entendrem que renunciïn a continuar aspirant al càrrec. La primera prova és la següent. Els hem dit que són els últims aspirants, però no són els últims quatre aspirants. Només hi ha tres autèntics aspirants. Un de vostès és un membre del nostre departament de selecció de personal. Juntament amb el sobre han trobat un cronòmetre. Tenen deu minuts per esbrinar qui de vostès no és un autèntic candidat. Sisplau, posin en funcionament el cronòmetre. És el botó de la dreta.» I ja està.

ENRIC: Als Estats Units, aquest tipus de proves als processos de selecció són habituals. Et posen problemes, enigmes, per veure si ets capaç de visualitzar situacions des d'una òptica nova. Aquí, del que es tracta és que tots creguem que el problema és que hi ha un candidat fals, que algú dels que estem aquí està enganyant els altres quan, en realitat, els que ens han enganyat, d'entrada, són ells.

JORDI GALCERAN, *El mètode Grönholm* (fragment adaptat)

- 6 a** *Terra baixa* (el drama en català més representat) és obra d'Àngel Guimerà.
b El Mont Blanc (4.807 m) és la muntanya més alta d'Europa.
c El decatló (deu proves practicades pel mateix atleta) es disputa en dos dies consecutius.
d Demana-li que t'ajudi (si vols, és clar).
e La UE (Unió Europea) és una organització supraestatal.
- 7** Li he fet un encàrrec. Li he demanat que anés a comprar al forn una barra de quart; a la xarcuteria, dos-cents grams de pernil (i no pas del més car!); a la farmàcia, una capseta de paracetamol i, al mercat, un grapat de musclos. I li he dit: «A la carnisseria, vés-hi d'hora, que sol estar molt plena. Ah!, i no tardis, noi.»

Expressió escrita

Pàgina 82

1 Plantejament

Des del començament fins a «...regulació lingüística del català en l'àmbit del cinema.», a l'inici del segon paràgraf.

Desenvolupament

Des de «La perplexitat dels ponents fou total quan...» fins a «...no parlaríem d'un 3 % de pel·lícules en català.», al final del tercer paràgraf.

Conclusió

Des de «El Parlament de Catalunya...» fins a «i una presència igualitàries en l'àmbit del cinema.», és a dir, els dos últims paràgrafs.

Connectors: cal dir que, per exemple, ara més que mai, per això...

2 Resposta oberta.

Unitat 9. La poesia

Comprensió lectora

Pàgina 84

1 Brida

- a** Una brida és una peça del guarniment del cavall, el mul, etc., que es col·loca al cap, formada pel fre, les regnes i les corretges, i serveix per guiar i controlar l'animal.
b Simbolitza la llibertat i la transgressió; l'adjectiu *fol* s'aplica a sentiments que s'experimenten amb molta intensitat. Potser es podria parlar d'oblit d'un amor que gairebé l'ha fet embogir.
c Potser vol expressar un alliberament, l'experiència de l'oblit (cavall sense brida, sense frens), perquè, no sense amargor, ha trencat les cadenes d'un amor a la deriva.
d La tornada és «traginer de cançons / en cavall sense brida.»
e Són senyal d'haver viscut molt i de tenir la pell molt colrada i endurida, amb marques de les ferides.
f Resposta oberta. A tall d'exemple: boig, guillat, sonat, orat.

- g** Les metàfores que hi apareixen són: «fira dels Folls» (espai de llibertat, de transgressió, de l'oblit); «llavis oscats» (vida intensa i plena d'experiències); «traginer de cançons» (joglar); «cavall sense brida» (llibertat, oblit); «esquer», «estel amarg a la deriva» (l'amor i l'atracció que encara exerceix sobre ella); «l'altra riba» (un altre camí, la terra ferma i no arrossegat pel corrent i a la deriva); no es pot afirmar amb seguretat, però és possible que hi hagi una al·lusió a l'amor homosexual; «Cadenes», «presons» (submissió, ofec, manca de llibertat); «call dels bandolers» (l'espai dels agosarats, dels que viuen al marge de convencions i de l'ordre establert).

Pàgina 85

Petita faula de mi mateix

- a** L'autor explica alguns hàbits de la seva vida quotidiana, amb voluntat de transmetre una filosofia de viure que desapareix, un model que es corromp.
- b** A una anàfora.
- c** No, no és gens ambiciós. Fa la vida austera i humil de la classe treballadora, estima les coses senzilles, la reflexió i les paraules. És un estil de vida que tendeix a desaparèixer.
- d** Vol dir que la gent viu distreta en entreteniments sense sentit, amb la voluntat i el seny absents; ha perdut l'hàbit de mirar, de raonar.
- e** El poeta proposa un viure lent, l'atenció als plaers senzills, i apunta a la vida interior, al diàleg amb un mateix i al petit univers que cadascú s'ha anat creant.

La llibertat

- a** De les primeres eleccions democràtiques després de la dictadura franquista, l'any 1977. Es refereix al rei Alfons XIII.
- b** El fet comú és que, durant la dictadura franquista, anar indocumentat equivalia a llegir llibres prohibits (la llibertat de pensament i opinió, simbolitzada per la llibreria) o cantar cançons de protesta.
- c** Lluitaven els grecs contra l'Imperi persa, que van ser rivals durant segles.
- d** Tal com es van fer servir, perdien les connotacions de la «festa nacional» i prenen un aire popular i democràtic.
- e** Moltes són autobiogràfiques o fets recents de la història d'Espanya. Suggereixen transgressió i sensació de risc, eferescència social, solidaritat, mites col·lectius (*república*, *civil*, guerres mèdiques, exili). Ens remeten al maig del 68, als *hippies*...

To the youngest poet

- a** Al poeta més jove.
- b** Un polisíndeton: l'enumeració de verbs amb la repetició de la conjunció *i*.
- c** Se'n diu *sonet*.
- d** El poema s'adreça a un noi o una noia de setze anys. Sent compassió per l'orgull i les certeses de la joventut, aquest temple seu que s'ensorra i haurà de donar pas a la maduresa i l'escepticisme.
- e** *Carpe diem* significa 'aprofita el dia'. Sí que representa la idea central del poema: malgrat les incerteses i desil·lusions, cal viure intensament: «Corre i neda i capbussa't i contempla».
- f** El temple de la joventut: de l'orgull, de les certeses dels déus, que és tal com se senten els joves.

Gramàtica

Pàgina 86

- 1 a** Fes-ho com vulguis. → modal
b Si t'afanyes, encara el veuràs. → condicional
c Es va treure el jersei perquè tenia calor. → causal
d Telefona'm sempre que vulguis. → temporal
e En Jordi és tan alt com tu. → comparativa
f Com que no venies, me n'he anat. → causal
g Estava tan cruixit que amb prou feines es podia moure. → consecutiva
h Desa el llibre on t'he dit. → locativa
i Tot i que no es veuen gaire, són molt amics. → concessiva
j Compraré maduixes, en cas que en trobi. → condicional
k En saber-ho, es va enfadar molt. → temporal
l Com més li vagis al darrere, menys cas et farà. → comparativa (o condicional)

2 a 3; **b** 5; **c** 4; **d** 6; **e** 1; **f** 2

3 a causal; **b** final; **c** final; **d** causal; **e** final; **f** final

Pàgina 87

- 4** causal: vist que; ja que
 comparativa: tant ... com; com menys ... menys; més ... que; millor ... que
 concessiva: encara que; tot i que; malgrat que
 condicional: en cas que; si
 consecutiva: de manera que; fins al punt que
 final: per tal que; a fi de
 locativa: arreu on; on
 temporal: abans que; tan bon punt; tan aviat com; mentre; quan
 modal: com si; tal com
- 5 a** Com que ell estava empiocat, hi vaig haver d'anar jo.
b Si no estudies, no aprovaràs.
c En arribar al cim van entonar *Els segadors*.
d Dibuixa tan bé com tu.
e A pesar que pocs hi confiaven, se'n va sortir.
f No va venir perquè estava atrafegat.
g S'ha aixecat a les cinc perquè no tenia més son.
- 6 a** Li agrada escoltar música **mentre** estudia.
b Em quedaré a casa **fins que** pari de ploure.
c Hauríem de cobrir els mobles **abans que** comencin les obres.
d **Tan bon punt** va arribar l'Alba, va començar la reunió.
e No n'he tornat a saber res més **des que** va marxar a Berlín.

Lèxic

Pàgina 88

1 a 10; **b** 13; **c** 2; **d** 8; **e** 12; **f** 11; **g** 3; **h** 1; **i** 7; **j** 5; **k** 6; **l** 9; **m** 4

- 2 a** Anar-se'n.
b Enganyar (algú) abusant de la seva credulitat.
c Tenir mala sort.
d Perdre-ho tot.
e Afluixar en un joc perquè l'adversari guanyi punts que altrament no guanyaria.
f Ignorar una notícia coneguda de tothom, no estar al corrent del que passa.
g No estar mai quiet.

3 a 4; **b** 5; **c** 1; **d** 8; **e** 9; **f** 7; **g** 2; **h** 3; **i** 6

Pàgina 89

- 4 a** fer un pensament; **b** fer el cor fort; **c** fer un cop de cap; **d** fer llufa; **e** fer la gara-gara; **f** fer un ulls com unes taronges; **g** fer el préssec; **h** fer els ulls grossos
- 5 a** Els qui no fan una muntanya dels entrebancs diaris o d'esdeveniments que no els afecten gaire no s'aturen i van prosperant.
b Es coneix els qui s'han educat en un ambient vulgar perquè també ho són; per contra, les persones cultes i refinades vénen d'una família educada.
c Les persones menudes són les més llestes, més boniques, més hàbils per a tot el que s'aprecia (expressió que vol lloar els més baixets i menuts).
d És inútil esperar seny, enteniment, talent..., d'una persona que no en té.
e El culpable d'una malifeta n'ha de sofrir les conseqüències.
f Encara que, en el present, ens sembli gairebé impossible alguna cosa, tot arriba (com la fruita, que madura a partir d'un fruit verd).
g No ens hem de fer pregar quan ens diuen que el menjar és a punt o que és hora d'anar a dormir.

6 a 3; **b** 7; **c** 11; **d** 12; **e** 6; **f** 8; **g** 9; **h** 10; **i** 1; **j** 2; **k** 5; **l** 4

Ortografia

Pàgina 90

1 a 4; **b** 6; **c** 3; **d** 1; **e** 5; **f** 2

2 a l'Arnau; **b** la Irene; **c** la inflor; **d** l'únic; **e** el iode; **f** l'hoquei; **g** la hiena; **h** la unió; **i** l'Imma; **j** l'àvia; **k** l'últim; **l** l'ungla; **m** l'hospital; **n** l'aigua; **o** la intrusa; **p** la anormalitat; **q** l'herba; **r** l'expresident; **s** l'illa; **t** la hac; **u** l'Úrsula

- 3 a** L'Antoni és **d'**Ulldecona.
b Avui obriran **d'**11.00 h a 20.00 h.
c L'actor que fa **de** Hamlet és amic meu.
d La Magda en té molta, **d'**ironia.
e L'Estel és professora **de** ioga.
f És un home ple **d'**humanitat.
g Voldria veure el partit **d'**handbol.

- 4**
a a + els	e de + el
b per + els	f ca + en
c ca + el	g de + els
d a + el	

Pàgina 91

- 5** correcte: adro-guer; quo-ta; acrobàci-a; aquarel-la; ca-lla; bes-avi; dut-xa; sub-hasta; analit-zar
 incorrecte: so-rra; fe-ina; an-yada; admi-ssió
- 6 a** explica'ls-ho; **b** agafa'n; **c** vés-hi; **d** inventeu-vos-el; **e** llegeix-lo; **f** alegra-te'n; **g** parlem-ne;
h eixuga't; **i** dóna-li; **j** posa-n'hi; **k** creu-te'l; **l** compta'ns-hi; **m** anem-nos-en; **n** recorda-te'n
- a** 5, vicerector; **b** 14, pèl-roig; **c** 8, camallarg; **d** 10, para-sol; **e** 2, postguerra; **f** 11, sud-est;
g 12, antinuclear; **h** 1, abans-d'ahir; **i** 4, escuradents; **j** 13, poca-solta; **k** 7, nap-buf; **l** 6, afroame-
 ricà; **m** 9, no-violència; **n** 3, bocamoll
- 8 a** vint-i-tres; **b** cinc-cents u; **c** cinc mil nou-cents quaranta-nou; **d** quatre mil; **e** set-cents mil;
f vuitanta mil dos-cents; **g** tres-cents noranta; **h** noranta-vuit; **i** sis milions cinc-cents mil; **j** setanta-
 set; **k** dos-cents seixanta-u; **l** dos mil disset

Expressió escrita**Pàgina 92**

- 1 a** El poema està format per versos decasíl·labs. La rima és consonant.
b El sonet està format per catorze versos d'art major, distribuïts en dos quartets (estrofes de qua-
 tre versos) i dos tercets (de tres versos).
c Va encapçalar el noucentisme.
d Prova de dir-nos que no pretén ser un gran poeta ni assolir la fama, sinó que es declara, humil-
 lment, un enamorat de les lletres i un aficionat a escriure poesia en català (una llengua que mai
 no el farà cèlebre).
- 2** Respostes obertes.